

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2005-2006

A. ΚΕΙΜΕΝΟ: Το παιδί και η τηλεόραση.

Η μικρή οθόνη διαμορφώνει τα όνειρά, τις αποψεις και πεποιθήσεις μας. Μας μαθαίνει τι να γνωρίζουμε, τι να ελπίζουμε, ακόμα και τι να ονειρευόμαστε. Δε μας δίνει μόνο πληροφορίες, δε μας ψυχαγωγεί, κάνει κάτι πολύ περισσότερο. Μας προτάσσει αξίες και ιδανικά. Μας υποδεικνύει τρόπους ύπαρξης και συμπεριφοράς.

Φοιτητές μου από το Τμήμα Ψυχολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο ζήτησαν από παιδιά 5 ετών να τους ζωγραφίσουν μια τηλεόραση. Η μικρή οθόνη εμφανίζεται σαν ένα παιδικό πρόσωπο. Σαν ένα οικείο, γνώριμο πρόσωπο. Αποκτά μάτια, στόμα, χέρια, πόδια. Μια φανταστική προέκταση του παιδικού εαυτού. Τα παιδιά ζωγραφίζουν την τηλεόραση σαν ένα μικρό σπίτι, με τα κεραμίδια, τη στέγη, τον καπνό και μέσα κατοικεί πάντα το μικρό παιδί. Η τηλεόραση είναι το πρόσωπο και το σπίτι τους. Το σπίτι μέσα στο σπίτι τους. Το εξάισιο παράξενο τετράγωνο κουτί που θα τα κρατήσει καθηλωμένα και ωσάν μαγεμένα 3 και 4 ώρες κατά μέσο όρο κάθε μέρα.

Η εικόνα που θα εκπέμπει αυτό το «σπίτι», θα έχει τεράστια σημασία, αφού το παιδί ανεπαίσθητα και ασυνείδητα, πολύ προτού πάει στο σχολείο, μέσω των ισχυρών ταυτίσεων με τους ήρωες και τους αντι-ήρωες της μικρής οθόνης, αρχίζει σιγά-σιγά μέσα απ' την τηλεόραση να μαθαίνει για τον κόσμο και τον εαυτό του. Μαθαίνει μ' έναν ιδιαίτερο τρόπο που μόνο η τηλεόραση γνωρίζει. Μαθαίνει μόνο απ' την εικόνα, την ακατανίκητη γοητεία της εικόνας. Πρόκειται όμως για μια επικίνδυνη γοητεία, αφού εκείνο που μετρά είναι ο εντυπωσιασμός, η συγκίνηση που νοιώθει κανείς μόνο μέσα απ' αυτόν, χωρίς τη μεσολάβηση της νόησης, μια και ο λόγος και το επιχείρημα είναι μάλλον περιττά.

Ας δούμε, όμως, και το εξής, ποιες μπορεί να είναι οι επιπτώσεις για όσους μένουν συστηματικά επί ώρες «καθηλωμένοι» μπροστά στη μικρή οθόνη. Είναι διαπιστωμένο λοιπόν, ότι οι συστηματικοί χρήστες της τηλεόρασης ανησυχούν πολύ περισσότερο από τους άλλους και ζουν κάτω από τη σκιά και την απειλή ενός συνεχούς διογκωμένου φόβου. Γίνονται άτομα φοβισμένα, επιφυλακτικά, δύσπιστα, έντρομα μπροστά στο ενδεχόμενο της όποιας αλλαγής. Και κάτι πιο σοβαρό: Στα μάτια τους ο τηλεοπτικός κόσμος της συσσωρευμένης βίας προβάλλει και φαντάζει σα μια μικρογραφία του πραγματικού κοινωνικού μας κόσμου. Και όχι μόνο αυτό: Η βία γίνεται αποδεκτή στον παιδικό ψυχισμό σαν κάτι το φυσικό. Κι αυτό τι τελευταίο είναι ίσως το πιο τρομαχτικό, η αίσθηση ότι η βία είναι εντεταγμένη στην καθημερινότητά μας, σαν το νερό και το ψωμί. Αποκτά οικείο πρόσωπο. Δεν τρομάζει. Δε διαταράσσει. Ιδού η πιο ύπουλη λειτουργία της μικρής οθόνης.

Πως λοιπόν μπορούμε ν' αντισταθούμε στα λυπηρά αυτά φαινόμενα; Τα δεδομένα της έρευνας ευτυχώς επιτρέπουν να είμαστε αισιόδοξοι. Η παιδεία ναι !! είναι ένα αγαθό που σώζει !! Περισσότερο παρά ποτέ άλλοτε, εκείνο που χρειάζεται είναι να δημιουργηθούν για τα παιδιά συνθήκες εκπαίδευσης για μια κριτική ανάγνωση των τηλεοπτικών κειμένων. Συνθήκες εκπαίδευσης στο σχολείο, στο σπίτι, όπου αυτή είναι δυνατή ! Χρειάζεται το παιδί να μάθει να βλέπει «πίσω από την οθόνη». Πίσω από μια δήθεν «αθώα» ιστορία να μάθει να διαβάζει τα κόλπα της συγκάλυψης και της ωραιοποίησης. Να μάθει να μην είναι ένα ανίσχυρο παθητικό βρέφος που του σερβίρουν με το «έτσι θέλω» την «κακιά» τροφή κι εκείνο ανοίγει με μιας το στόμα του να τη δεχτεί. Δεν είναι εύκολο, θα 'λεγα είναι εξαιρετικά δύσκολο, αλλά όχι και ακατόρθωτο. Και τότε το προϊόν βίας ίσως προβάλλει στα μάτια του παιδιού σαν ένα χλωμό, μακρινό και ακίνδυνο πρόσωπο.

Φωτεινή Τσαλίνου
Καθηγήτρια Ψυχολογίας στο
Πάντειο Πανεπιστήμιο

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποιες είναι οι αρνητικές επιπτώσεις της τηλεόρασης, σύμφωνα με την κείμενογραφία; (2,5 μονάδες)
2. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο να βρείτε τις διαρθρωτικές λέξεις, με τις οποίες συνδέονται οι παράγραφοι μεταξύ τους. (2,5 μονάδες)
3. Να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους και να επισημάνετε το συντακτικό ρόλο των προτάσεων που υπογραμμίζονται μέσα στο κείμενο.
  - α. «τι να γνωρίζουμε».
  - β. «πολύ προτού πάει στο σχολείο».
  - γ. «μια και ο λόγος και το επιχείρημα είναι μάλλον περιττά».
  - δ. «ότι οι συστηματικοί χρήστες της τηλεόρασης ανησυχούν πολύ περισσότερο από τους άλλους».
  - ε. «να είμαστε αισιόδοξοι».(2,5 μονάδες)
4.
  - α. Να δώσετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: οικείος, ιδιαίτερο, πεποιθήσεις, επιπτώσεις, γοητεία.
  - β. Να δώσετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: δύσπιστα, έντρομα, αθώα, φανταστική, επιτρέπουν.

(2,5 μονάδες)

5. Μέσα από το κείμενο προβάλλονται οι αρνητικές επιπτώσεις της μικρής οθόνης στην ψυχή του παιδιού. Η τηλεόραση όμως δεν έχει μόνο αρνητικές πλευρές, αλλά και θετικές. Να γράψετε ένα κείμενο 3-4 παραγράφων, το οποίο πρόκειται να δημοσιευτεί στη σχολική σας εφημερίδα και στο οποίο θα αναπτύσσετε τις θετικές πλευρές της τηλεόρασης καθώς και τις λύσεις που προτείνετε, ώστε να περιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις της .

(10 μονάδες)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

copyright © 2005- 2006

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
copyright © 2005- 2006